

การคุ้มครองสิทธิของนักแสดง

นายประสิทธิ์ รวมสิน

ศูนย์วิทยุทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-635-450-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PROTECTION OF PERFORMER'S RIGHTS

Mr. Prasit Roamsin

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1996

ISBN 974-635-450-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การคุ้มครองสิทธิของนักแสดง
โดย นาย ประสิทธิ์ รอมสิน
ภาควิชา นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ธัชชัย สุขผลศิริ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ศุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ชรรยง พวงราช)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา

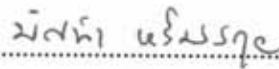
(รองศาสตราจารย์ ธัชชัย สุขผลศิริ)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ฉ.ล.

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปนัดดา ธนสถิตย์)

.....กรรมการ

(อาจารย์ บัณฑิต หลิมสกุล)

.....กรรมการ

(อาจารย์ อรพรรณ พันธ์พัฒนา)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ประสิทธิ์ รามสิน การคุ้มครองสิทธิของนักแสดง (PROTECTION OF PERFORMER'S RIGHTS) อ.ที่ปรึกษา : รศ. ธัชชัย ศุภผลศิริ, 215 หน้า, ISBN 974-635-450-7

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงที่มา และ ลักษณะของการคุ้มครองสิทธิของนักแสดง โดยการศึกษาจากอนุสัญญาระหว่างประเทศและกฎหมายของต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำความรู้ที่ได้จากการศึกษามาวិเคราะห์พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ว่าได้มีการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในระดับใด ตลอดจนศึกษาถึงความเหมาะสมของการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดง

ผลของการวิจัยพบว่า การให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงมีสาเหตุมาจาก การพัฒนาเทคโนโลยีการบันทึกและแพร่เสียงแพร่ภาพ ซึ่งมีข้อดีที่ทำให้การแสดงสดของนักแสดงค้างอยู่ได้ และสามารถเผยแพร่ออกสู่สาธารณะได้สะดวก แต่ก็มีผลกระทบที่มีการนำสิ่งบันทึกการแสดงไปแสวงหาประโยชน์หรือที่เรียกว่า "การใช้ประโยชน์ขั้นที่สอง" (secondary use) ทำให้นักแสดงต้องสูญเสียโอกาส ในการว่าจ้างให้ทำการแสดงและไม่สามารถควบคุมการใช้งานการแสดงได้ จากการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับอนุสัญญาระหว่างประเทศ เช่น อนุสัญญาโรม , ความตกลง TRIPS และ สนธิสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงและผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียง ค.ศ. 1996 และกฎหมายของต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เช่น อังกฤษ, เยอรมันและญี่ปุ่น แสดงให้เห็นว่าพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ซึ่งบัญญัติให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดง ในปัจจุบันมีหลักเกณฑ์ที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการพัฒนาเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งไม่อาจคาดหมายรูปแบบในอนาคตได้ ดังนั้นจึงสมควรพิจารณาเตรียมรูปแบบของการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงเพื่อคุ้มครองการใช้ประโยชน์จากงานการแสดงในรูปแบบต่างๆ ให้กว้างขวางขึ้นดังที่กฎหมายของบางประเทศได้กำหนดวิธีการบางเรื่องไว้บ้างแล้ว อาทิเช่น การให้เข้าต้นฉบับหรือสำเนาสิ่งบันทึกเสียง ต้องได้รับอนุญาตจากนักแสดงหรือการจกเก็บค่าตอบแทนจากอุปกรณ์บันทึกและเทปเปล่าที่ใช้สำหรับบันทึกเสียงหรือภาพ หรือจากการนำสิ่งบันทึกการแสดงในงานโสตทัศนวัสดุออกแพร่เสียงแพร่ภาพหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชน หรือ ควรพิจารณาถึงการอนุญาตให้โอนสิทธิของนักแสดงทั้งหมด หรือจำกัดการโอนสิทธิโดยเค็ดขาดของนักแสดง คงให้สิทธิเฉพาะการอนุญาตให้ใช้สิทธิเท่านั้น หรือ การให้ความคุ้มครองกรรมสิทธิแก่นักแสดง หรือ รัฐควรเข้ามามีบทบาทในการกำกับดูแลการจกเก็บค่าตอบแทนจากการใช้ประโยชน์จากสิ่งบันทึกการแสดง

ภาควิชา นิติศาสตร์
สาขาวิชา นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม

C 670502 : MAJOR LAW

KEY WORD: PROTECTION/PERFORMER'S RIGHTS

PRASIT ROAMSIN : PROTECTION OF PERFORMER'S RIGHTS

THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. DHAJJAI SUBHAPHOLSIRI,
215 pp. ISBN 974-635-450-7

This research aims at studying the background and the nature of protection of performer's rights from international conventions and other relevant foreign laws. Results from this research will be useful for analysis of the Copyright Act B.E.2537 (1994) of its level and adequacy of protection of performer's rights.

The research shows that protection of performer's rights results from the development of recording and audiovisual broadcasting technology. Such protection will help the existence of live performances and facilitates distribution to the public. On the other hand, secondary use of audiovisual fixation of performances will lessen the performer's chance of being hired and his ability to manage the use of the performance of his own labour. From the comparative analysis of international conventions such as Rome convention, TRIPS and Treaty for the Protection of the Rights of Performers and Producers of Phonograms of 1996 and other related foreign laws e.g. United Kingdom, Germany and Japan, it appears that the Copyright Act B.E. 2537 (1994) providing protection of performer's rights is consistent with international standards.

Considering the fast changes and development of modern technology [and the inability to foresee the future], one should consider appropriate means of protection of performer's rights for operate protection of the benefits arising from any form of performances. For example, rental of original or copies of sound recordings with the permission of the performer; collecting remuneration from recording equipment and blank cassettes used for audio or visual fixation or from broadcasting or distribution to the public of performances fixed in audiovisual works; the transfer of all rights of performer or limitation of such transfer to the right to license; the protection of his moral rights; or the government's role in management of collection of remuneration from using the fixation of performances.

ภาควิชา นิติศาสตร์

สาขาวิชา นิติศาสตร์

ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยดีโดยได้รับความกรุณาจากรองศาสตราจารย์รัชชชัย สุกผลศิริ ที่ได้กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ตลอดจนให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขการทำวิทยานิพนธ์และท่านอาจารย์ ขรรจง พวงราช ซึ่งได้กรุณารับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และได้กรุณาให้คำแนะนำในการจัดทำวิทยานิพนธ์นี้หลายประการ ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปณิตดา ธนสถิตย์ อาจารย์บัณฑิต หลิมสกุล และอาจารย์อรพรรณ พันธุ์พัฒนา ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่ามาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณ ท่านอธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา ท่านรองอธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา และ ท่านผู้อำนวยการศูนย์ประสานการป้องกันและปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ที่ได้กรุณาส่งเสริมและสนับสนุนให้การทำวิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงลงด้วยดี

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีคุณค่าและประโยชน์ต่อการศึกษาอยู่บ้าง ผู้เขียนขอกราบเป็นกตเวทิตาแต่บิดามารดา ตลอดจนผู้มีอุปการะคุณทุกท่าน ที่ได้ให้ความกรุณาผู้เขียนจนสามารถจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จตามความมุ่งหมาย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
นายประสิทธิ์ รวมสิน

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทนำ	
บทที่ 1 ลักษณะและการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดง.....	1
1.1. ประวัติ.....	1
1.2. ความเป็นมาของสิทธิของนักแสดง.....	1
1.3. แนวความคิดและวิวัฒนาการของการคุ้มครองของสิทธิของนักแสดง.....	2
1.4. ความขัดแย้งของระบบลิขสิทธิ์ต่อการคุ้มครองสิทธิข้างเคียง.....	3
1.4.1. ระบบสิทธิของผู้สร้างสรรค์หรือระบบภาคพื้นยุโรป.....	3
1.4.2. ระบบสิทธิในการทำสำเนาหรือระบบแองโกล-แซกซอน.....	4
1.5. แนวความคิดของการคุ้มครองสิทธิข้างเคียง.....	4
1.6. แนวทางการคุ้มครองสิทธิข้างเคียง.....	4
1.7. สิทธิของนักแสดงกับลิขสิทธิ์.....	5
1.8. การคุ้มครองสิทธิของนักแสดงก่อนศตวรรษที่ 19.....	6
1.9. การคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในศตวรรษที่ 19 - 20.....	6
1.10. ระยะเวลาการคุ้มครอง.....	7
1.11. ปัญหาของการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในอนาคต.....	7
1.12. แนวโน้มการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในอนาคต.....	12
1.13. การปรับใช้กฎหมายของศาล.....	13
1.14. การเยียวยาความเสียหายการละเมิดสิทธิของนักแสดง.....	13

บทที่ 2	การให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในอนุสัญญาระหว่างประเทศ	
1.	การให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามอนุสัญญาโรม ค.ศ.1961.....	16
1.1.	ประวัติและความเป็นมาของอนุสัญญาโรม ค.ศ. 1961.....	16
1.2.	แนวความคิดเบื้องต้นของการคุ้มครอง "สิทธิข้างเคียง"	19
1.3.	การคุ้มครองสิทธิของนักแสดงก่อนอนุสัญญาโรม.....	21
1.4.	ความคาบเกี่ยวระหว่างการคุ้มครองสิทธิข้างเคียงกับการคุ้มครองลิขสิทธิ์.....	22
1.5.	หลักการพื้นฐานในการให้ความคุ้มครองตามอนุสัญญาโรม.....	23
1.5.1.	หลักปฏิบัติอย่างคนชาติ.....	23
1.5.2.	หลักต่างตอบแทน.....	24
1.6.	เงื่อนไขการได้รับความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงต่างประเทศ.....	25
1.7.	สิทธิของนักแสดง	
1.7.1.	คำนิยามของคำว่า " นักแสดง "	26
1.7.2.	นักแสดงนานาชาติและนักแสดงละครสัตว์	27
1.7.3.	การคุ้มครองสิทธิของนักแสดง.....	28
1.7.4.	การทำข้อสงวนในการบังคับใช้สิทธิตามมาตรา 12 ของอนุสัญญา.....	45
1.7.5.	การสิ้นสุดความคุ้มครองสิทธิของนักแสดง.....	47
1.7.6.	ระยะเวลาการคุ้มครองสิทธิของนักแสดง.....	48
1.7.7.	การกำหนดเงื่อนไขระบุชื่อนักแสดงบนสิ่งบันทึกเสียง.....	49
1.7.8.	ธรรมเนียมสิทธิของนักแสดง.....	50
1.7.9.	การบังคับใช้กฎหมาย.....	50
2.	การให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตาม The model law concerning the protection of performers of phonograms and broadcasting Organization	
2.1.	ประวัติและความเป็นมา.....	51
2.2.	หลักพื้นฐานของการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดง.....	52
2.3.	การคุ้มครองสิทธิของนักแสดง.....	52

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
2.4. งานการแสดงตาม The model law.....	53
2.5. สิทธิของนักแสดง.....	53
2.6. การให้อนุญาตของนักแสดง.....	56
2.7. การจ่ายค่าตอบแทนที่เป็นธรรมจากการใช้ประโยชน์จากสิ่งบันทึกเสียง.....	57
2.8. ข้อยกเว้นการคุ้มครองของนักแสดง.....	58
2.9. ระยะเวลาการคุ้มครองสิทธิของนักแสดง.....	59
2.10. กำหนดเงื่อนไขของการคุ้มครองสิ่งบันทึกเสียง.....	60
2.11. การโอนสิทธิ.....	60
2.12. การเยียวยากรณีละเมิดสิทธิของนักแสดง.....	60
3. การให้ความคุ้มครองของนักแสดงตามความตกลงการเจรจาหลายฝ่ายรอบอุรุกวัย GATTs เรื่องสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (TRIPs)	
3.1. ประวัติและความเป็นมา.....	61
3.2. โครงสร้างและหลักการพื้นฐานของความตกลงในเรื่องสิทธิในทรัพย์สิน ทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (TRIPs).....	62
3.3. การคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามข้อตกลง TRIPs	64
3.4. ธรรมชาติของนักแสดง.....	65
3.5. การกำหนดเงื่อนไขข้อจำกัดและข้อยกเว้น.....	66
3.6. ระยะเวลาการคุ้มครองสิทธิของนักแสดง.....	66
3.7. การบังคับใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา.....	66
4. การจัดทำกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงและผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียง	
4.1. ประวัติและความเป็นมา.....	68
4.2. แนวความคิดเบื้องต้น.....	69
4.3. ความเกี่ยวพันระหว่างสนธิสัญญาเพื่อการคุ้มครองสิทธิของนักแสดง และผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียงและอนุสัญญาอื่นๆ	69
4.4. จุดยึดถือสำหรับการคุ้มครองสิทธิของนักแสดง.....	70
4.5. หลักคนชาติ.....	70

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

4.6. การคุ้มครองสิทธิของนักแสดง.....	70
4.6.1. คำจำกัดความคำว่า " นักแสดง ".....	71
4.6.2. สิทธิเด็ดขาดของนักแสดง.....	72
4.6.3. สิทธิในการได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรม.....	74
4.7. ธรรมเนียมของนักแสดง.....	75
4.8. ข้อยกเว้นการคุ้มครองของนักแสดง.....	76
4.9. ระยะเวลาการคุ้มครองสิทธิของนักแสดง.....	76
4.10. การบังคับใช้สิทธิของนักแสดง.....	76
บทที่ 3 การให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามกฎหมายของต่างประเทศ	
1. คำจำกัดความ " นักแสดง " และ " งานการแสดง " ตามกฎหมายของต่างประเทศ.....	78
1.1. คำจำกัดความ "นักแสดง"และ"งานการแสดง"	
ในประเทศญี่ปุ่น.....	78
1.2. คำจำกัดความ " นักแสดง " และ " งานการแสดง "	
ในประเทศอังกฤษ.....	79
1.3. คำจำกัดความ " นักแสดง " และ " งานการแสดง "	
ในประเทศเยอรมัน.....	82
2. การคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามกฎหมายของต่างประเทศ.....	84
2.1. การคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในประเทศญี่ปุ่น.....	84
2.1.1. สิทธิเด็ดขาดของนักแสดงตามกฎหมายญี่ปุ่น.....	84
2.1.2. สิทธิได้รับค่าตอบแทนของนักแสดงตามกฎหมายญี่ปุ่น.....	89
2.2. การคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในประเทศอังกฤษ.....	93
2.2.1. การบันทึกการแสดง.....	94
2.2.2. การแพร่เสียงแพร่ภาพการแสดงสดหรือการให้บริการรายการ	
เคเบิลสดของการแสดง.....	96
2.2.3. การแสดงต่อสาธารณะหรือการแพร่เสียงแพร่ภาพการแสดง	
จากสิ่งบันทึกการแสดง.....	97

2.2.4.การนำเข้าสู่สิ่งบันเทิงการแสดงที่ผิดกฎหมาย.....	99
2.2.5. สิทธิการให้เช่าหรือให้อืม.....	102
2.2.6. ความเกี่ยวพันระหว่างสิทธิของนักแสดงและสิทธิของผู้บันทึก.....	102
2.2.7.การละเมิดสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการบันทึกตามสัญญา	103
2.3. การคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในประเทศเยอรมัน.....	104
2.3.1.การคุ้มครองสิทธิเด็ดขาดของนักแสดงตาม กฎหมายเยอรมัน.....	105
2.3.2. สิทธิได้รับค่าตอบแทนตามกฎหมายเยอรมัน.....	106
2.4. สรุปการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในต่างประเทศ.....	107
2.5. กระบวนการจัดเก็บค่าตอบแทนและการจ่ายค่าตอบแทนในต่างประเทศ.....	111
2.5.1.การจัดเก็บค่าตอบแทนและการจ่ายค่าตอบแทนในประเทศญี่ปุ่น.....	112
2.5.2.การจัดเก็บค่าตอบแทนและการจ่ายค่าตอบแทนในประเทศอังกฤษ.....	116
2.5.3. การจัดเก็บค่าตอบแทนและการจ่ายค่าตอบแทนในประเทศเยอรมัน.....	119
2.6. สรุปการจัดเก็บค่าตอบแทนที่เป็นธรรมในต่างประเทศ	121
2.7. ข้อยกเว้นการละเมิดสิทธิของนักแสดง.....	122
2.7.1.ข้อยกเว้นการละเมิดสิทธิของนักแสดงประเทศญี่ปุ่น.....	123
2.7.2.ข้อยกเว้นการละเมิดสิทธิของนักแสดงประเทศอังกฤษ.....	124
2.7.3.ข้อยกเว้นการละเมิดสิทธิของนักแสดงประเทศเยอรมัน.....	128
2.8. สรุปข้อยกเว้นการละเมิดสิทธิของนักแสดงในต่างประเทศ.....	130
2.9. การแสดงที่บันทึกในภาพยนตร์.....	130
2.10.การแสดงร่วม	132
2.10.1. การแสดงร่วมในประเทศญี่ปุ่น.....	132
2.10.2. การแสดงร่วมในประเทศอังกฤษ.....	133
2.10.3. การแสดงร่วมในประเทศเยอรมัน.....	133
2.11. สรุปการแสดงร่วมในต่างประเทศ.....	134
2.12. การให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงระหว่างประเทศ.....	135

2.13. การโอนสิทธิของนักแสดงในต่างประเทศ.....	138
2.14. การคุ้มครองธรรมเนียมสิทธิของนักแสดงในต่างประเทศ.....	142
2.15. สรุปการคุ้มครองธรรมเนียมสิทธิของนักแสดงในต่างประเทศ.....	145
2.16. อายุการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในต่างประเทศ.....	145
2.17. สรุปอายุการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในต่างประเทศ.....	145
2.18. การเยียวยาความเสียหายกรณีละเมิดสิทธิของนักแสดงในต่างประเทศ.....	148
2.19. สรุปการเยียวยาความเสียหายกรณีละเมิดสิทธิของนักแสดงในต่างประเทศ.....	156

บทที่ 4 การให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในประเทศไทย

4.1.ความเป็นมาของการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามกฎหมายไทย.....	158
4.2. การคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537.....	158
4.2.1. คำจำกัดความคำว่า " นักแสดง " และ " งานการแสดง "	159
4.2.2. งานการแสดง.....	162
4.3. สิทธิของนักแสดง.....	165
4.3.1. นักแสดงมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการอนุญาตหรือห้ามมิให้ผู้ใด กระทำการใดๆต่อการแสดง.....	165
4.3.2. สิทธิในการได้รับค่าตอบแทนของนักแสดง.....	171
4.4. การแสดงร่วม.....	176
4.4.1. สิทธิของนักแสดงร่วมและการดำเนินการบริหาร.....	177
4.4.2. การแต่งตั้งตัวแทน.....	178
4.5. การโอนสิทธิของนักแสดง.....	180
4.6. หลักพื้นฐานของการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดง.....	183
4.7. ข้อยกเว้นการละเมิดสิทธิของนักแสดง	185
4.7.1. งานที่กฎหมายไม่ถือเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์.....	186
4.7.2. งานอันมีลิขสิทธิ์	186

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

4.8. การบันทึกการแสดงบน โสตทัศนวัสดุหรือภาพยนตร์	192
4.9. การเยียวยาความเสียหายการละเมิดสิทธิของนักแสดง.....	198
4.10. การคุ้มครองสิทธิของนักแสดง.....	199
4.11. ระยะเวลาการคุ้มครองสิทธิของนักแสดง.....	200
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	201
รายการอ้างอิง.....	210
ประวัติผู้เขียน.....	215

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สิทธิของนักแสดงเป็นการให้ความคุ้มครองสิทธิประเภทหนึ่ง ในเรื่องสิทธิข้างเคียง ซึ่งเป็นการให้ความคุ้มครองผลประโยชน์แก่นักแสดง ผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียง หรือ องค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพ ซึ่งต่างก็เป็นผู้มีส่วนร่วมในการสนับสนุน และใช้งานวรรณกรรม, ศิลปกรรม หรือ วิทยาศาสตร์ ในการเผยแพร่งานดังกล่าวออกสู่สาธารณชน ตามเจตนารมณ์ของผู้สร้างสรรค์ ประกอบกับการพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารมีรูปแบบที่หลากหลาย และวัตถุดิบที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นการแสดงของนักแสดง ในระดับระหว่างประเทศจึงได้มีการกำหนดให้ความคุ้มครองแก่นักแสดง ในการแพร่เสียงแพร่ภาพหรือเผยแพร่การแสดงสด หรือ การบันทึกการแสดงสด หรือ กรณีการใช้ประโยชน์จากสิ่งบันทึกเสียงการแสดง เพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชน ผู้ใช้ต้องจ่ายค่าตอบแทนให้แก่นักแสดง โดยในแต่ละประเทศจะกำหนดให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดง ตามความเหมาะสมแก่สภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและจารีตประเพณีของแต่ละประเทศ

แม้ว่าสิทธิของนักแสดงจะเป็นการคุ้มครองชนิดหนึ่งในสิทธิข้างเคียง แต่กฎหมายลิขสิทธิ์ของไทย (ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521) ก็ได้บัญญัติให้ความคุ้มครองแก่นักแสดง เพียงแต่บัญญัติให้ความคุ้มครองสิทธิข้างเคียงเฉพาะ งานโสตทัศนวัสดุและงานแพร่เสียงแพร่ภาพ โดยได้กำหนดให้ความคุ้มครองเช่นเดียวกับงานลิขสิทธิ์อื่น ๆ เนื่องจากเดิมระบบ ลิขสิทธิ์ของไทยเป็นระบบผสมที่ค่อนข้างไปในสิทธิในการทำสำเนาเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น แนวความคิดในเรื่องลิขสิทธิ์ของนักแสดงจึงไม่มีการบัญญัติไว้ในกฎหมายลิขสิทธิ์ของไทยในอดีต แต่อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้บัญญัติให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดง ไว้เป็นเอกเทศในหมวดที่ 2 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ดังกล่าว เนื่องจากมีความเห็นว่าสิทธิของนักแสดงเป็นสิทธิที่คาบเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ แต่มิได้มีฐานะเช่นเดียวกับลิขสิทธิ์ ซึ่งกฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้บัญญัติให้การแพร่เสียงแพร่ภาพ หรือ เผยแพร่การแสดงสด หรือ การบันทึกการแสดงสด หรือ การทำสำเนาสิ่งบันทึกการแสดงภายใต้เงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด ต้องได้รับอนุญาตจากนักแสดงหรือ การนำสิ่งบันทึกเสียงที่ได้นำออกเผยแพร่

เพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้าแล้ว ไปแพร่เสียงหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยตรง ผู้ใช้จะต้องจ่ายค่าตอบแทนให้แก่นักแสดง การให้ความคุ้มครองนักแสดงระหว่างประเทศและระยะเวลาในการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดง สำหรับประเทศไทยการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงยังเป็นสิ่งใหม่ประกอบกับการพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งจะมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น อันจะก่อให้เกิดปัญหาต่อการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในอนาคตได้

ดังนั้น กฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทย จึงจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาถึงปัญหา ในการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดง ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของการให้เข้าด้นฉบับหรือสำเนา หรือ การบันทึกการแสดงไว้ใช้ส่วนตัว หรือ การนำเข้าสิ่งบันทึกเสียง หรือ การแสดงที่บันทึกอยู่ในงานโสตทัศนวัสดุ หรือ การคุ้มครองกรรมสิทธิแก่นักแสดง

ปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดง

1. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดตัวเจ้าของสิทธิ ในงานอันถือว่าเป็นงานอันมีสิทธิของนักแสดง กล่าวคือ เนื่องจากความไม่ชัดเจนในเรื่องความหมายของนักแสดง ซึ่งไม่สามารถที่จะกำหนดให้ชัดเจนได้ว่า นักแสดงจะเป็นบุคคลประเภทใด คุณสมบัติอย่างไร
2. ปัญหาเกี่ยวกับขอบเขตของงานอันถือว่าเป็นงานอันมีสิทธิของนักแสดง จะขอบคลุมงานอย่างไร เช่น การสารคดีภาพหรือการแข่งขันกีฬาจะถือว่าเป็นงานอันมีสิทธิของนักแสดงหรือไม่
3. ปัญหาเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในประเทศ และสิทธิของนักแสดงระหว่างประเทศ
4. ปัญหาการให้ใช้สิทธิในงานอันมีสิทธิของนักแสดง
5. ปัญหาในการจัดเก็บและจ่ายค่าตอบแทนให้แก่นักแสดง
6. ปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาประวัติและแนวความคิดของสิ่งที่เรียกว่าเป็น "สิทธิของนักแสดง"
2. ศึกษาถึงลักษณะ, ความแตกต่าง, ความคล้ายกันระหว่างลิขสิทธิ์และสิทธิของนักแสดง
3. ศึกษาถึงขอบเขตของสิทธิของนักแสดง เพื่อกำหนดขอบเขตของการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดง ให้เหมาะสมกับระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทย
4. ศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัญหาเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงระหว่างประเทศ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาการให้ความคุ้มครองงานอันมีสิทธิของนักแสดง รวมทั้งการแพร่เสียงแพร่ภาพ การบันทึกการแสดงของนักแสดง ในระบบลิขสิทธิ์ต่างๆ ในระบบอนุสัญญาระหว่างประเทศ ศึกษาถึงการให้ความคุ้มครองงานประเภทนี้ในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 และพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 โดยเปรียบเทียบกับการให้ความคุ้มครองงานประเภทนี้ ในกฎหมายลิขสิทธิ์ หรือ กฎหมายอื่นๆ ของต่างประเทศ รวมทั้งคำพิพากษาและความคิดเห็นของนักกฎหมายไทยและต่างประเทศ

สมมุติฐานในการวิจัย

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้บัญญัติให้ความคุ้มครองสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของนักแสดงในการบันทึกการแสดงสด, การแพร่เสียงแพร่ภาพการแสดงสด, การทำซ้ำจากสิ่งบันทึกตามที่กฎหมายกำหนดเงื่อนไขไว้ และการได้รับค่าตอบแทนจากการใช้ประโยชน์จากสิ่งบันทึกเสียงในการแพร่เสียงแพร่ภาพหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชน อย่างไรก็ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของไทย ยังมีหลักเกณฑ์การคุ้มครองไม่เพียงพอตามที่กฎหมายของบางประเทศได้กำหนดวิธีการบางเรื่องไว้

วิธีดำเนินการวิจัย

วิทยานิพนธ์นี้ ดำเนินการวิจัยโดยเอกสาร (DOCUMENTARY RESEARCH) ซึ่งศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลจากหนังสือ บทความและเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับทั้งของไทยและต่างประเทศในลักษณะเปรียบเทียบและสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากวิทยานิพนธ์นี้

1. ได้รับความรู้เกี่ยวกับแนวความคิดในเรื่องสิทธิของนักแสดง
2. ทำให้ทราบถึงสิทธิของนักแสดงที่ บัญญัติในกฎหมายลิขสิทธิ์ของไทยและกฎหมายลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ
3. ได้รับความรู้เกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดง
4. ทำให้ทราบถึงข้อบกพร่องของบทบัญญัติของกฎหมายและแนวทางในการแก้ไข
5. เสนอแนะข้อคิดเห็นเพื่อประโยชน์ ในการปฏิบัติตามกฎหมายลิขสิทธิ์ฉบับใหม่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย